

Παραοικονομία

Υλικό στην περίπτωση που τεθεί το θέμα στη Βουλή, 11/6/2001

Η παραοικονομία και η φοροδιαφυγή δεν είναι καινούργια φαινόμενα στη χώρα μας. Έχουν μελετηθεί και είναι γνωστές οι αιτίες που τα προκαλούν: Είναι κυρίως

- Ορισμένες δυσλειτουργίες του κράτους και των ελεγκτικών μηχανισμών,
- η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος,
- αλλά και η παράνομη μετανάστευση.

Η πρόσφατη μελέτη του IOBE, που χρηματοδοτήθηκε από το ΥΠΕΘΟ, έρχεται να επιβεβαιώσει ότι το φαινόμενο είναι υπαρκτό και σημαντικό. Ορισμένα συμπεράσματα της μελέτης, όμως, ότι η παραοικονομία τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί και μάλιστα ότι έχει φτάσει το 1997 το 36,7 % του ΑΕΠ, είναι αμφισβητήσιμα. Κι' αυτό για δύο λόγους.

- Πρώτον, διότι από τη φύση της η παραοικονομία είναι κάτι που δύσκολα μετρείται με ακρίβεια και το περιθώριο λάθους είναι πολύ μεγάλο.

- Δεύτερον, διότι η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε αμφισβητείται έντονα από πολλούς επιστήμονες, και θεωρείται ως η λιγότερο αξιόπιστη.

Για να φανεί η αβεβαιότητα των μετρήσεων αυτών θα σας αναφέρω μια πρόσφατη μελέτη που έγινε για την Παγκόσμια Τράπεζα, όπου με την ίδια λύδια μέθοδο που χρησιμοποίησε το IOBE, η παραοικονομία στην Ελλάδα, ως ποσοστό του ΑΕΠ, είναι 29% αντί για 36,7%.

Επιπλέον, είναι γνωστό ότι η μέθοδος αυτή υπερεκτιμά το μέγεθος της παραοικονομίας και αυτό γίνεται φανερό από μερικά στοιχεία που αναφέρονται στη μελέτη αυτή της Παγκόσμιας Τράπεζας. Την περίοδο 1997-1998, που η παραοικονομία εκτιμάται στην Ελλάδα στο 29% του ΑΕΠ, για την Ιταλία είναι 27,3%, για την Ισπανία και Πορτογαλία 23,1%, για τη Σουηδία, 19,9%, για τη Νορβηγία, 19,6%, για τη Φινλανδία 18,9%, για τη Δανία 18,3%. Η επίσης υψηλή εκτίμηση του μεγέθους της παραοικονομίας στις χώρες του Βορρά καθιστά φανερό ότι οι εκτιμήσεις αυτές μπορεί να απέχουν πολύ από την πραγματικότητα.

Το πρόβλημα, βεβαίως, της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής είναι σημαντικό. Το αναγνωρίζουμε. Δεν αντιμετωπίζεται, όμως, με ημίμετρα ούτε ευχολόγια. Χρειάζεται μεθοδική και μακροχρόνια προσπάθεια, την οποία έχουμε ξεκινήσει εδώ και καιρό.

Στο Υπουργείο Οικονομικών, η βελτίωση στη μηχανοργάνωση και η διασύνδεση των Εφοριών (ΔΟΥ) έχει ήδη δώσει θεαματικά αποτελέσματα, και η προσπάθεια συνεχίζεται. Αναπτύξαμε μια σειρά σύγχρονων πληροφοριακών υποδομών, όπως

- Το Πληροφοριακό Σύστημα Φορολογίας TAXIS, που έχει ήδη αναπτυχθεί σε ολόκληρη την Επικράτεια, συνδέεται με τα πληροφοριακά συστήματα των ελεγκτικών κέντρων και του επιτόπιου φορολογικού ελέγχου (ESKORT) για να αντιμετωπιστούν με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα φαινόμενα φοροδιαφυγής.
- Το Πληροφοριακό Σύστημα Τελωνείων ICIS.

- Την ηλεκτρονική υπηρεσία TAXISnet. Σήμερα, πάνω από 80.000 επαγγελματίες και επιχειρήσεις υποβάλλουν δηλώσεις ΦΠΑ μέσω του TAXISnet, ενώ 30.000 πολίτες υπέβαλλαν φέτος ηλεκτρονικά τις φορολογικές δηλώσεις εισοδήματος.

Οι σύγχρονες ηλεκτρονικές μας υπηρεσίες βοηθούν τόσο τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, που μπορούν να εξυπηρετηθούν πολύ καλύτερα και να εξοικονομήσουν χρόνο για τις παραγωγικές τους δραστηριότητες, όσο και την ίδια την Δημόσια Διοίκηση, που είναι σε θέση να επικεντρωθεί σε άλλους κρίσιμους τομείς του επιχειρησιακού της έργου.

Ο εντοπισμός και η επιλογή υποθέσεων για φορολογικό έλεγχο σε βάθος, σύντομα θα γίνεται με αντικειμενικά προγραμματιζόμενα κριτήρια και μεθοδολογίες ανάλυσης κινδύνου (risk analysis). Επομένως, η σημερινή χρήση του συστήματος ESKORT θα βελτιωθεί και θα επεκταθεί με βάση τον επιχειρησιακό σχεδιασμό του Υπουργείου και με χρηματοδότηση από το 3^ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Αξιοποιώντας τις τεχνολογικές υποδομές και το πληροφοριακό περιεχόμενο του TAXIS, αλλά και τις σύγχρονες επιχειρησιακές υποδομές του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος και των Ελεγκτικών Κέντρων του Υπουργείου Οικονομικών, στρεφόμαστε πλέον προς κατευθύνσεις συνεργασίας με βασικούς μας εταίρους, όπως το Τραπεζικό Σύστημα, τα Επαγγελματικά Επιμελητήρια, οι Ασφαλιστικοί Φορείς.

Θα σας δώσω ένα απλό παράδειγμα για το πως η ηλεκτρονική σύνδεση των εφοριών με το ΙΚΑ, που αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί το 2002, θα βοηθήσει στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής ή της εισφοροδιαφυγής. Σήμερα, ένας επιχειρηματίας έχει κίνητρο να δηλώνει μεγάλα έξοδα για προσωπικό στην εφορία του ώστε να δείχνει χαμηλά κέρδη. Συγχρόνως, έχει κίνητρο να δηλώνει λίγα έξοδα για προσωπικό στο ΙΚΑ ώστε να πληρώνει χαμηλές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Έχει τη δυνατότητα να αποφεύγει και φόρους και εισφορές. Με τη σύνδεση των εφοριών με το ΙΚΑ, θα αναγκαστεί να κάμει σωστές

δηλώσεις, με αποτέλεσμα είτε οι φόροι, είτε οι εισφορές ή και τα δύο να αυξηθούν.

Δεν θεωρούμε, βεβαίως, την τεχνολογία ως πανάκεια εναντίον της γραφειοκρατίας, ούτε και τις πληροφοριακές μας υποδομές ως κουτιά της Πανδώρας απ' όπου θα ξεπηδήσουν ως εκ θαύματος οι μαγικές λύσεις. Αντίθετα, αξιοποιούμε τις σύγχρονες τεχνολογίες υπό όρους πρωτίστως επιχειρησιακούς, ως εργαλεία για την χάραξη και άσκηση της πολιτικής μας, για την επιβεβαίωση αλλά κυρίως για την διευκόλυνση της συμμόρφωσης προς τις φορολογικές υποχρεώσεις, και πάνω απ' όλα για την εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων και των πολιτών.

Πέρα από την εισαγωγή των συστημάτων πληροφορικής και νέων τεχνολογιών, έχουμε χαράξει και μια μεσοπρόθεσμη πολιτική για αναδιάρθρωση των υπηρεσιών και εκσυγχρονισμό των διαδικασιών:

α) Από 10-4-1997, λειτουργεί το ΣΔΟΕ με ενοποίηση όλων των υφισταμένων διωκτικών φορολογικών και τελωνειακών Υπηρεσιών. Το ΣΔΟΕ ασκεί προληπτικούς

και προσωρινούς φορολογικούς ελέγχους με βάση ετήσιο προγραμματισμό δράσης κατά τομείς, κλάδους και επιμέρους δραστηριότητες.

Το 1999: έγιναν 162.030 έλεγχοι και κατεγράφησαν 518.764 παραβάσεις. Το 2000: έγιναν 174.910 έλεγχοι και καταγράφηκαν 234.485 παραβάσεις.

β) Δημιουργήσαμε ελεγκτικά κέντρα σε τρία επίπεδα. Η λειτουργία τους έχει ως στόχο τον αναλυτικό και εξειδικευμένο έλεγχο όλων των επιχειρήσεων αφού πεποίθησή μας είναι ότι ο έλεγχος πρέπει κυρίως να εστιάζεται στα μεγάλα, αλλά και στα μικρότερα εισοδήματα:

- Εθνικό Ελεγκτικό Κέντρο (ΕΘΕΚ) : Τέθηκε σε λειτουργία από 15-6-1998 με ελεγκτική αρμοδιότητα σε επιχειρήσεις που έχουν σήμερα ακαθάριστα έσοδα πάνω από 3 δισ. στη χρήση 1997.
- Περιφερειακά Ελεγκτικά Κέντρα (ΠΕΚ) : Από 1-1-1999 τέθηκαν σε λειτουργία τα 6 Περιφερειακά Ελεγκτικά Κέντρα, με ελεγκτική αρμοδιότητα στην Αθήνα και σε

όλη την Ελλάδα, σε επιχειρήσεις με ακαθάριστα έσοδα από 500 εκατ. έως 3 δισ.

- Τοπικά Ελεγκτικά Κέντρα (ΤΕΚ) : Από 1-4-2001

Λειτουργούν 57 Τοπικά Ελεγκτικά Κέντρα, με ελεγκτική αρμοδιότητα σε υποθέσεις μέχρι 500 εκατ. δρχ.

Αν και η πρόοδος που έχει συντελεστεί είναι

αξιοσημείωτη, έχουμε επίγνωση ότι ο δρόμος είναι μακρύς και δύσκολος για να μπορέσουμε να φτάσουμε τα επίπεδα των προηγμένων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναγνωρίζουμε ότι το νομοθετικό μας πλαίσιο παραμένει ακόμη πολύπλοκο και σε πολλά σημεία του απαρχαιωμένο.

Γι αυτό και ξεκινήσαμε τη μεγάλη προσπάθεια για συνολική φορολογική μεταρρύθμιση, κάτι που έχει να γίνει στη χώρα μας από το 1955. Έχουν συγκροτηθεί και εργάζονται μεθοδικά σχετικές επιτροπές με στόχο οι προτάσεις να υποβληθούν το Μάρτιο του 2002. Οι προτάσεις αυτές θα τεθούν σε διάλογο με τους κοινωνικούς φορείς, ώστε η κυβέρνηση, αφού ακούσει τις προτάσεις των κοινωνικών εταίρων, να διαμορφώσει το αναγκαίο

νομοθετικό πλαίσιο και από τον Σεπτέμβριο του 2002, να ξεκινήσει η υλοποίηση της φορολογικής μεταρρύθμισης.

Βασικοί μας στόχοι για τη φορολογική μεταρρύθμιση είναι η απλοποίηση και κωδικοποίηση του φορολογικού μας συστήματος, η δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της ελληνικής οικονομίας γενικότερα. Είναι αλήθεια ότι πρέπει να περιοριστεί το φαινόμενο των συχνών νομοθετικών αλλαγών και των πολλών ερμηνευτικών διατάξεων και εγκυκλίων, ώστε τόσο ο πολίτης όσο και οι επιχειρήσεις να μην έχουν αμφιβολίες για τους κανόνες που ισχύουν.

Η απλούστευση, η διαφάνεια και η βεβαιότητα των κανόνων μειώνει και την πιθανότητα αυθαιρεσίας του ελεγκτικού μηχανισμού και διαφθοράς της εξουσίας.

Οι φόροι υπέρ τρίτων είναι ένα άλλο σημαντικό θέμα το οποίο εξετάζει η Επιτροπή για τη φορολογική μεταρρύθμιση και η προσπάθεια είναι να καταργηθούν οι περισσότεροι από αυτούς. Κάναμε μια αρχή το 2000 και θα συνεχίσουμε.

Είναι αυτονόητο ότι για τη δημιουργία ενός σύγχρονου φορολογικού συστήματος πρέπει να λάβουμε υπόψη και τις εξελίξεις σε Ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς και τις νέες μορφές χρηματοοικονομικών και ηλεκτρονικών υπηρεσιών, που αναπτύσσονται ταχύτατα. Επιδίωξη μας είναι να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο φορολογικής νομοθεσίας και ελεγκτικών μηχανισμών, που θα είναι απλό, ευέλικτο, διαφανές και αποτελεσματικό και θα αντέχει στο χρόνο.

Έρχομαι τώρα στο άλλο μεγάλο θέμα της παράνομης μετανάστευσης και της ένταξης των μεταναστών στην αγορά εργασίας. Είναι γνωστό ότι έχει ξεκινήσει η διαδικασία νομιμοποίησης των παράνομων μεταναστών, που είναι το πρώτο βήμα σ' αυτή την κατεύθυνση. Πέρα όμως από το κράτος θα πρέπει και οι τοπικοί φορείς και οι επιχειρήσεις να αναλάβουν τις ευθύνες τους για τον περιορισμό της παράνομης εργασίας.

Η ένταξη των παραοικονομούντων και των μεταναστών στην αγορά εργασίας μπορεί να έχει πολλαπλά οφέλη. Για τις καλά οργανωμένες και υγιείς επιχειρήσεις σταματά ένα

είδος αθέμιτου ανταγωνισμού, ενώ για το κράτος και τα ασφαλιστικά ταμεία θα αποτελούν πηγές για πρόσθετα έσοδα.

Πιστεύω ότι το δημοσιονομικό σύστημα μιας χώρας αντανακλά όχι μόνο τη γενικότερη δομή και διάρθρωση της οικονομίας της, αλλά και το επίπεδο πολιτισμού της. Γι' αυτό και η προσπάθεια που ξεκινήσαμε πρέπει να συνεχιστεί και να ενταθεί ώστε σύντομα η χώρα μας να αποκτήσει σύγχρονους και αποτελεσματικούς δημοσιονομικούς θεσμούς. Η ενσωμάτωση της παραοικονομίας στην επίσημη οικονομία και ο δραστικός περιορισμός της φοροδιαφυγής είναι εθνική υπόθεση. Για την επιτυχία όμως αυτής της προσπάθειας απαιτείται η συστράτευση όλων μας, κυβέρνησης, επιχειρήσεων, εργαζομένων, όλων των πολιτών.

(1440 λέξεις)